

Маньковський Н.Я., ад'юнкт кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх
справ

БОРОТЬБА З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ, ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Сучасна організована злочинність становить небезпеку не лише національним інтересам окремих держав, а й пряму загрозу міжнародній безпеці, набуваючи транснаціонального характеру. Особливу небезпеку організована злочинність утворює для країн із нестабільною суспільно-політичною та економічною ситуацією в суспільстві, до яких належить і Україна. Недосконалість механізму державного управління та відсутність дієвого суспільного контролю за діяльністю органів державної влади, стрімке зниження життєвого рівня більшості населення, а також ряд інших факторів створили благодатні умови для розвитку організованої злочинності. Зростаючі масштаби організованої злочинності, поширення її впливу практично на всі сфери суспільного життя, в т.ч. намагання окремими її представниками контролювати політичні та економічні процеси, створюють реальну загрозу національній безпеці, висувають перед суб'єктами боротьби нові завдання та зумовлюють пошук дієвих заходів, спрямованих на протидію зазначеному негативному суспільному явищу.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» під організованою злочинністю розуміється сукупність злочинів, що вчиняється у зв'язку із створенням та діяльністю організованих злочинних угруповань [1].

Діяльність організованих злочинних угруповань спрямована, як правило, на тривалий період, систематичне вчинення злочинів. Кожний злочин ретельно планується, визначаються альтернативні варіанти досягнення злочинного результату, прогнозується діяльність правоохоронних органів, а також засоби по її нейтралізації. Сучасні організовані злочинні угруповання мають широкі можливості для збирання інформації, іноді навіть формують систему розвідки та контррозвідки, оперують значними коштами, мають високопоставлених корумпованих осіб, озброєні найновішими технічними засобами і вчиняють активну протидію діяльності правоохоронних органів.

Кримінальну складову незаконної діяльності для отримання прибутку утворюють:

- кримінальний промисел (наркобізнес, незаконна торгівля зброєю, вибухівкою, радіоактивними матеріалами, людьми і трансплантатами; викрадення та збут автотранспортних засобів; рекет; секс-бізнес тощо);

- економічна злочинність (приховування прибутків від оподаткування, розкрадання, шахрайство з фінансовими ресурсами, хабарництво тощо).

Зокрема, відповідно до статті 28 Кримінального кодексу України [3] організовані злочинні угруповання розділяються на: організовану групу та злочинну організацію.

Злочин вважається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи [2].

Організовану злочинну групу характеризують такі ознаки як стійкість, що забезпечується організатором чи керівником групи, наявність співвиконавців злочину. Характерно, що організація злочинного угруповання є закінченим злочином з моменту створення цього угруповання, тобто коли організована злочинна група лише готується до вчинення злочину.

Найбільш розвинутою формою кримінальної структури є злочинна організація - інтеграція можливостей державних службовців, керівників фінансово-економічних структур та організованих злочинних угруповань з метою отримання надприбутків, економічної та політичної влади.

Злочин визнається вчиненим злочинною організацією, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп [2].

Отже, можна зробити висновок, що організована злочинність не є явищем однорідним, вона виявляється в різних видах злочинності, що мають спільну рису: у зв'язку з величезними прибутками від цієї злочинності збільшується її вплив на економіку, правопорядок, а також на громадську адміністрацію, юриспруденцію і політику. Спроможність розпоряджатись значними фінансовими засобами створює небезпечну ситуацію, що далеко сягає за традиційне уявлення про безпеку і порядок; вона спроможна порушити підстави демократичного Інституту права.

Список використаних джерел

1. Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 року [Електронний ресурс]. - Режим доступ: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

2. Кримінальний кодекс України, 2001 [Електронний ресурс]. - Режим доступ: <http://zakoni.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Джужа О.М. Організована злочинність в Україні та країнах Європи: посібник / Джужа О.М., Василевич В.В., Кулакова Н.В. та ін.; За заг. ред. проф. О.М. Джужі. - К.: Київ. Нац. ун-т внутр. справ, 2007. - 248.